

REMISSYTTRANDE

Datum

Dnr

4143-20-8.1

Aktbilaga

Regeringskansliet
Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.sof@regeringskansliet.se

Promemorian Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende – förslag till bestämmelser rörande bl.a. omedelbar placering, sekretess och skolgång (Ds 2020:16)

(Departementets diarienummer S2020/5758/SOF)

Genomgången av de förslag som läggs fram och de överväganden som görs där har skett med de utgångspunkter som Justitiekanslern, utifrån sitt uppdrag, främst har att beakta.

Justitiekanslern delar regeringens uppfattning att det finns ett behov av lagstiftning som rör barns placering i skyddat boende. Justitiekanslern delar också uppfattningen att en reglering bör möjliggöra brådskande placeringar som genomförs utan att frågan om samtycke från båda vårdnadshavarna har utretts närmare. Som regeringen också har framhållit är emellertid frågan om hur en sådan reglering ska se ut och var den ska införas komplicerad (jfr förslaget s. 36 och 37).

Sedan tidigare har det i betänkandet (SOU 2017:112) föreslagits att en frivillig placering i skyddat boende ska kunna ske genom en ny bestämmelse i socialtjänstlagen (2001:453). Vidare har föreslagits att socialnämnden genom en ändring i 6 kap. 13 a § föräldrabalken (FB), får en möjlighet att fatta sådana beslut med samtycke endast från den ena av två vårdnadshavare. Nu föreslås därutöver bl.a. att socialnämnden under vissa förutsättningar får en möjlighet att fatta beslut om omedelbar placering med stöd av en ny bestämmelse i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

Justitiekanslern finner skäl att framföra följande synpunkter beträffande de förslag som lämnats.

Allmänt ter det sig något svåröverskådligt att socialnämndens möjligheter att fatta beslut om att placera ett barn i ett skyddat boende kan göras med stöd av bestämmelser i tre olika lagar. Att det regelmässigt torde vara fråga om situationer där nämndens beslut bör fattas utan större dröjsmål och med ett förhållandevis begränsat beslutsunderlag gör också att det kan befaras uppstå vissa gränsdragningsfrågor kring vilken av bestämmelserna som ska tillämpas. I båda fallen av beslut utan bägge vårdnadshavarnas samtycke gäller dessutom besluten omedelbart. De rättsliga konsekvenserna skiljer sig dock stort beroende på om beslutet fattats med stöd av LVU eller FB. Detta

trots att det i bägge fallen är fråga om samma slags tvångsingripande från samhällets sida.

Socialnämndens möjlighet att fatta beslut om omedelbar placering föreslås alltså införas i LVU där det redan finns särskilda handläggningsrutiner om bl.a. ovillkorligt domstolsunderställande, rätt till offentligt biträde samt krav om skyndsam beredning. Ur rättssäkerhetssynpunkt är det positivt att placeringsbeslutet åtföljs av sådana särskilda krav på handläggningen. Vid socialnämndens beslut att placera barnet i skyddat boende med stöd av 6 kap. 13 a § FB finns emellertid inte de nämnda rättssäkerhetsgarantierna. Vid överklagande till kammarrätten krävs dessutom i de här fallen prövningstillstånd. Justitiekanslern kan inte se hur dessa skillnader, beroende av beslutets brådska, går att motivera.

Det kan också *i sig* ifrågasättas att möjligheten att tvångsplacera barn utanför hemmet införs i FB bland betydligt mindre ingripande bestämmelser om socialnämndens möjligheter att besluta om vissa hälso- och sjukvårdsåtgärder samt om öppenvårdsinsatser. Här saknas också av naturliga skäl en reglering kring när åtgärderna ska upphöra. Sammantaget bör övervägas om inte båda beslutsformerna av placering med tvång istället bör regleras tillsammans och med de särskilda handläggningsrutiner som följer av en mer ingripande tvångslagstiftning. Vidare bör övervägas om bestämmelserna bör samspela med varandra likt det förfarande som följer ett beslut om omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU. Då undviks också parallella domstolsprocesser (i fall då det omedelbara beslutet underställs domstol och detta beslut hastigt ersätts av ett beslut med stöd av FB som överklagas).

I övriga delar har Justitiekanslern inget att erinra mot förslagen.

Mari Heidenborg

Lotta Wendelsson